B Í L Ý Š T Í T

PETR KŘIČKA

BÍLÝ ŠTÍT

Druhá kniha básní

Nákladem Aloisa Srdce

1919

Milému strýci

MUDru Josefu Svítilovi

Petr

PŘEDZPĚV.

Proud rytmu mne chopil, nese mne, nese,
opájí, líbá a svádí.
V mém srdci se ozývá jak v jitřním lese
radost a mládí.
Z radosti veliké o něčem
básniti budu.
Koruna stromu ve větru jsem
a hudu.

Vítej, pějící, tančící vlno,
chyť mne a nes!
Já, bezelstný, nezáludný,
důvěřivý a cudný,
všecko, čím nitro je plno,
vypovím dnes.

Tak ručej v lese, ráz a ráz,
živý se zrodí z ňadra skály.
Zří hlubokou rokli, prudký sráz
a neví, má-li či nemá-li?
Však slunce svítí a volá svět,
touha, ach, touha srdce stiská,
a nová peřej doráží, tryská
tam z hlubin . . . Když už, raději hned, —
a zrak než promneš, než nabereš dechu,
zčepýřen uhání bez oddechu,
pět stop širokým korytem
se valí rytmy puškinskými,
dovádí, šplýchá, výskne si v něm,
duhami hraje, zvoní rýmy,
vzlyknutím lásky, vlnou něhy
ve veršů pevné zabije břehy,
radostí houkne, že skočil s hor,
že poběží lesem a luhem,
že každý kvítek a každý tvor
jej nazve bratrem a druhem,
že hude a šumí,
jak chce a jak umí,
jak srdce si žádá a velí,
a laskavou řečí
srdéčko něčí
snad potěší, rozveselí.

A budu já vám vyprávět
o tom, co všichni dobře známe,
nač rádi vždy si vzpomínáme:
o šťastné době dětských let.

SEKÁČI.

Přes Kalcův kopec od humen
běžely k lesu naše tratě.
Byl bezoblačný letní den,
kraj potápěl se v bledém zlatě
žit zralých, ležmem ležících
již místy, srdce těšících,
i jeřic ještě na stojatě
i ječmenů i ovsů bodrých.
A slavně na nebesích modrých
se jasné slunce valilo
a pole světlem zalilo.

Ach, lidé milí, hřálo dnes
a jako divé doráželo
v bok úvozu i hnědou mez,
kam prudce z louky kmínem čpělo,

a kam jda k lesu jako na pec
teď vylezl si z rychty chlapec.
Zde ticho bylo. Časem čmel
jen vrtácký sem zaletěl
a mrzut nad pupavou vířil,
leč omyl seznav, k louce mířil.
Zda také říci mám, že z dáli
dva neobratné hovniväly
puch mile známý zlákal sem?
Nad velkým, čerstvým kravincem
ti dlouho šťastni kroužili,
v něm ryli se, v něj hroužili.

Zde ticho bylo. Zalit jasem,
kraj hovořil však známým hlasem:
svist srpů slyšel, řinkot kos,
jak o ně brousky zazvonily.
Vysoký, zlostný diškant vos,
hvizd naříkavý parní pily,
šum rovný pilné hrabice,
hus štěbetání na strništi
a za kopcem kdes na hnojišti
kurážné, stručné zdravice
kohoutů, našich buditelů,
i drsné snad i neškolené,
no srdečné a nelíčené.
Zpěv truchlý samotářských čmelů,
vášnivý cvrkot v díře kdes

i ostýchavé pět peněz
křepelky v rudnoucí již pšence
i seker duté rány v lesích.
Hlas bodrý mužného července
zněl krajem světlem zalitým,
a nade vším a nade vším
skřivánkův jásot na nebesích.

Července hlas, července smích
zněl z niv i cest, zněl z luk i lích.
Hoch na vysoké mezi seděl
a k lesu zamyšleně hleděl,
jak naši v Jamách žito kladou.
Šli vrženinou rovnou řadou:
jim v čele mladý Louba-Žák.
Byl kabrňák, byl kabrňák!
Chlap drsný, prudký, časem zlobil,
rád zavdal si, s ženou se pobil
a dlouho se pak lidí styděl.
Leč nebe nevinné v nich viděl,
kdo v oči jeho pohleděl.
Šíj schýliv tuří, mlčky šel
a žilovatou pravicí
jak rozháněl se hrabicí
jak bohatýr, těch polí vládce.
Suk za ním, potě se a supě,
se pachtil, Zobač po chalupě.
Byl, jak to říci? – úřad krátce,

náš cestař. V lesklé čepici
s moravskou pestrou orlicí,
rýč na pleci, když vsí se ploužil,
nám chlapcům úctou dech se oužil.
A za ním lehkovážná krev,
jen žert a smích a vtip a zpěv,
ech, Francek Šmrkůsků se loudal.
Bodejť bys, pšundo, nepšundal,
děvčiskám v noci pokoj dal
a po dědině nevyhoudal!
A čtvrtý Švanda Radiměř
šel rozšafný. Všš, dvakrát měř
a jednou řež, všš, kosou mával
tak vážný, jak jsem vždy jej znával
a důstojný. Ba, tak jej zřím,
když Pepce nátchu vykuřoval,
když ve výboru obecním
proti přirážkám rekuroval
tak správnou češtinou a slovy
tak učenými, výbor celý
že souhlasil, co za postelí
já bafčil z dýmky dědečkovy,
netuše, v blahé vhroužen sny,
ni následků, ni odměny, –
s týmž rozmyslem, s touž důstojností,
s touž myslí poctivou a jasnou,
jíž za všech žití okolností
tvář jeho dobrá jevila:

když prozkoumával svinku sprasnou,
když kobylka se hřebila.
Však nejkrásnější na pohled
a nejvyšší a nejstatnější
byl Ujčík Dolní, Loubův děd
a první radní obce zdejší.
Hor našich jedle vzpřímen šel
lehce a pružně jako k tanci,
krok jeho hrdou sílu měl
i klid i prostou eleganci,
jak pírkem těžkou kosou vládl:
on lety krásněl, prací mládl.
Suk vzdychá, funí, jen z něj teče
a za ním v žitě — koryto.
Ujčík — ten sotva ví, že seče,
a pole je jak omyto.
Ba, není sekáč jako sekáč!
Žne jeden, radost, jen to hrá.
A druhý na místě jak pekáč
se trdluje a šmodrchá.

Ó přátelé, zda vyslovím,
co lásky v srdci probouzíte?
Proč, běda, jeden za druhým
již bez návratu odcházíte?
Drn bujný zčeřiv prostých růvků
tam pod lipami na hřbitůvku,
nechť lehký vítr sdělí vám,

jak upřímně vás vzpomínám.
Jak upřímně vás vzpomínám,
kdo dobří jste a čisti byli,
jak upřímně vás vzpomínám,
kdo nečiníce zla jste žili,
jichž život cenný byl, ač tich
a neznámý, ač trn a hloží, –
a kdož, nikoli z nejmenších,
teď trůní na pravici boží . . .

CHLAPCI.

Vnuk rychtářův se zadumal,
kams do daleka hledě s meze.
V tom, kde se, hoši, kde se vzal,
ajta, Mikulka Nácků leze
tam po protějším svahu strže.
Bič opravdovský v ruce drže
a v druhé dlouhou opratˇ z lýčí,
stál v kacabajce děravé,
a bělavé a zvědavé
ven z kalhot se mu dralo mlíčí.

A za ohlávku na oprati
dvě kozy táhly: jedna hot
a druhá čihy, o závod

však obě. Žalno povídati.
A Mikeš v oprať zapleten
tu stojí, nemůže se hnout.
Ťfu, čerti! Těžko rozhodnout,
kdo v onen jasný, letní den
na pastvu vedl: Mikeš kozy,
či kozy Mikše? Vědí bozi.

Však rychtářský, jen zmerčil jej,
pln vítězného pohrdání
zahoudl na něj z nenadání;
vždyť bylo krásně tak, ohej!,
vždyť deset let mu minulo,
vždyť výše stál! Ach, mnohou pračku
ti měli spolu ... „Mikulo,
kolik pak je ti let, ty špačku?,“
naň volá v pýše se své výše,
by zahanbil, by zdrtil jej.
A Mikulka, ne, dřevo spíše,
ach, propaď by se nejraděj',
však zamotán je do oprati,
a kozy táhnou, jedna hot
a druhá čihy, o závod
však obě. Žalno povídati.

I stojí Mikeš, hluch a něm,
jen do země se dívá stranou.
Však dosud život hárá v něm:

dva praménky mu z nosu kanou,
dva praménky, dvě slzy družné,
zavlhlé, bělostné i pružné,
jimž volně téci, splývat níž
on občas těžkým vzdechem brání,
a nazpět, nazpět v rodnou skrýš
jež marně loudí, marně vhání,
až posléz krátkou žití pout
jim náhlým ruky vzmachem zhatí:
Tam na rukávu spočinout
je raděj nechme, lidé zlatí!

Stál, čekal trapič, zda-li přec
ozve se oběť. Její mukou
se kochal, pás'. Pak mávl rukou
a upaloval přes kopec.

A Mikeš, Mikeš, hluch a něm,
jen do země se stranou dívá.
Však sotva sok je za kopcem,
odvážně, vzdorně v sled mu zpívá:

Ať si si je, co chce,
třeba vosum.
Já pudu na střešně
ke Šmrkosum.

Ať si si je třeba
vosumdesát.
Budem' je s jejícho
Vinckem česat.

Ať si si je, co chce,
třeba dvě stě.
Naše maminka je
dneska v městě.

Ať si si je třeba
jako želez.
Je tam na jarmaku,
dostane za Straku
pytel peněz.

Koupí mně tam boty
s holínkama.
Pěkný, nový, žlutý,
pořádně vokutý
podkůvkama.

Pudu v botách na pouť
do Petrovic.

Ty nepudeš s náma,
nedaj' ti pajmáma
rychtářovic.

Já pudu do Petróóvic.
Koza, na chleba, na!

DRVOŠTĚP.

Ó jak se rozjasnila stráň,
když slunce na ni padlo z rána!
Jak byla modrá nebes báň,
jak čista, bouří vykoupána!
Jak bylo klidno! Smrk a bor
druh podle druha mlčky stojí,
jen občas v tichý rozhovor
a vážný zahloubá se chvojí.
Z hluboka časem vzdychne hvozd,
jak ze sna zazmítá se smrčí, –
a mlčí nebes hlubokost
i lesy. Stromy stojí, mlčí,
tu stojí, v půdu vnořeny,
tu životem svým drsným žijí

a mozolnými kořeny
z ní živiny i sílu pijí.
Den srpnový se rozedníval
a probouzel se jitřní les.
Hoch přede dnem už byl tu dnes,
ty loňské zlomy vydobýval.

Stín ležel ještě pod lesem,
a lukou mlha valila se.
Však stráň! Jen slunce vlítlo sem,
směje se v beryllovém jase,
a silicemi zavoněl
i stoják-les i mladič hustý,
zajiskřil rosou, hmyzem zněl
keř ostružin, mech kyprý, tlustý,
veškeren pyšný nach své řízy
na odiv prostřel sličný vřes,
vesele v slunci blýskly břízy,
a dýmal starý, moudrý les.

Peň smrku teplý obejmuv
hoch ležel, hlavu na kameně.
Za párem brčálových žluv
do nebes hleděl zamyšleně
a viděl: oblak na oblak
se vyvaloval na západě
a oblohou, kam stihl zrak,

šly v bílé, mlčelivé řadě, –
jak mocných borů vrcholy
se kolébaly na blankytu,
balouny oblak nebem šly
nad nimi velké v tichém svitu,
vnořeny v nebes hlubokost
šly bílé, tichy, zamyšleny,
tam toužíce, tam unášeny,
kde v modrou dál se ztrácel hvozd.

Hoch župku shodil: „Vzchop se, vzchop,
můj topůrku, hej, lítej ruče!
A bij, a mlať a tluč, eja hop,
tak jako bednář na obruče!
Sluníčko jasné, svítej, svítej,
dřív nežli zvíš, jsme suku blíž,
hej bim! a prásk!, jen výš, jen výš,
topore, ke všem čertům lítej!"
I smál se v slunci dobrý les,
až korunami smrků kýval.
Hoch, v očích zář a v srdci ples,
na celé kolo v lese zpíval:

„V úvozu cestu spravil jsem
a ve stráni jsem pařez dobyl.
Přes potok dole pod kopcem
most kloudný s brlením jsem zrobil.

To se mi líbí: Časně vstát,
do vody skočit. S jarou silou
jak s pírkem s pořízem si hrát,
sekerkou, nožem, rýčem, pilou.

Mne znají v lese, já znám hvozd,
mám rád jej, jeho tvorů hlasy.
Veverka, rudoch, černochvost
zde v borku na mne přivykla si.

A ještě v noci: spím už, spím,
a na zvěř líčím, slyším ptáky.
Ohromné ve snu nacházím
choroše, hříbky, kameňáky."

Zelené vršky borovic
v blankytu vlají usměvavě.
A svítí stráň. Ne, nechtít nic,
ne, nechtít nic, jen jasno v hlavě,
cit prudký v prsou hlubině,
dík za života každou chvíli,
a hledět s láskou, v dubině
jak poletuje motýl bílý,
jak v kapce smolné blýská třpyt,
jak pavouček svou síť si spřádá,
a pro lásku k světu učinit
vždy víc, než spravedlivost žádá . . .

Hoch přede dnem byl v lese dnes,
ty loňské zlomy vydobýval.
Jak moře slavně hučel les,
pták ohnivý mu k práci zpíval . . .

NA DVOŘE.

Tú. Pila v městě jednu troubí.
Žár. A nepohne se list.
Jen jiřic modrou nebes hloubí
rychlý let a hvizd.

A doktor Macek mezi vraty
spokojeně přede si,
a mráčky jako klůcky vaty
plynou nebesy.

Žár, ticho. Pouze od včelínu
temné slyšet hučení.

Spí Jobeš pod stodolou v stínu,
v ruce učení.

„Proč vlastně v místě skrytém Peťka
trčí přes čtvrt hodiny?
Ví kozel, co si zvyká teďka.
Čte tam noviny."

Žár, ticho. Za zdí od Šmrkosů
jediný je slyšet zvuk.
To soused Šmrkos klepe kosu:
ťuky, ťuky, ťuk.

V tom jako hrom když trefí spáče:
Z chlívka letí slepice
a jako pominutá kdáče.
Tuze, velice.

„E mlč, ty . . .!" Ale jen si zdřiml,
zase: kokokoko kdák.
„Tak, jářku, mlčet, nebo, hyml,
dám ti na zobák."

A ticho, mír. Vepř pouze chrochce,
na hnoji se peleší.
Ech, ať si dělá kdo chce co chce.
Kdo spí, nehřeší.

POTOK.

Za lesem jedlovým, za Šabartovým,
potok dolinou běží.
Já všecko zažpívám o něm a povím,
co v mysli mi leží.

Když zadulo jihem, a o překot
sněhy po roklích tály,
a na lukách skvrny rozlitých vod
jiskřily, duhami hrály,

již chumáči orsejů žlutal se luh,
již kučeravěly břízy,
pln slunce a prudký a silný byl vzduch,
hnaly a tryskaly mízy,

svět nový byl zpěv a nový byl smích,
vše žíti, vše ožíti chtělo,
a tisíce zřídel nedočkavých
pod zemí bilo a hřmělo, –

pod olšemi nahými potok se hnal,
vzpínal se, pěnil a hučel,
a voláním jarním se rozléhal
les nad ním a zvučel

a zvučel, výkřiky novými zněl,
parami syrými kouřil, –
a potok se hnal, valil, uháněl,
korytem bouřil. – – –

Šel po břehu tehdy z dědiny hoch,
v holínkách brodil se brody.
Kry poslední, jaru by napomoh',
srážel do kalné vody. –

Jdou noci a dny. Již úhory schnou,
a lučina jedna je kytka.
Po dešti májovém pojednou
jak skočila žitka!

A smělejší slunce již rozpialo kruh
lazurnou nebeskou bání.

Úst tisíc k polibkům nabízí luh,
úst tisíc k milování.

A zvíře tulí se k zvířeti,
ku ptáčku ptáček sedá.
Jaru, dívčince, dítěti
vzdech ňadérko zvedá,

tvá ňadra, tvá kolena chvějí se, ach,
tvůj klín se šíří.
A jinocha krev bije na poplach,
v ní polnice k útoku víří,

v sloup zornice gazelí, na retu ret,
kam, blažená, klesáš?
Ohnivým vírem se zatočil svět...
Ty pláčeš. Ty sténáš. Ty plesáš... —

Zkrocený vítr do žmolin leh',
ručeje tichnou.
Jen mladičké matky ve hnízdech
nad ptáčaty vzdychnou.

Aj, kterak si kurážně provádí len,
jak vesele po očku kouká!
A oves, hoj, kterak je urozen,
jak žene, jak vzhůru se souká!

Ztemněly tůně. Brunátní svět,
pšenice vlní se rusá:
Blesk pyšný v očích, rty purpurný květ,
Car-Léto údolím klusá,

rej vítězných fanfár horami hřmí,
měděné cymbály zvoní,
ohnivý přelud jsou úsvity dní,
bor smolami voní. –

Hoch s potokem tehdy se pobratřil,
ve hvozdech Zakleté Hory
životem dobrým a tichým žil
sám člověk s lesními tvory.

Kolčavy doupě ve strži znal,
věděl o hnízdě vraním,
měl sluje a jeskyně v dutinách skal
krásně sypané stlaním,

své poklady s elfy skrývali sem,
kol ohňů v nich sedali kruhem,
však potok, náš potok pod lesem
přec nejlepším stal se mu druhem.

Tam, za Šabartových mladičem
již klidný dolinou teče,

však voda jest nyní tím chladnější v něm
a výtečná, ostřejší meče,

v něm peřeje jaré s vln veselou hrou
i písčiny na slunci svítí,
a pod olší klenbou zelenavou
spí hluboké zátoky v sítí.

Tu bahnem a pískem se natíral,
z vln houkal, juchal a řičel,
pak nahý a rudý se mýtinou hnal,
jak šipka lukami fičel,

po veverkách bystrých šiškami bil,
a z nenadání
s meze se do sena skotrmelil,
jak soudek se kutálel strání,

na káně, jež nad lesem kroužilo,
na znaku leže se díval,
a srdce-li příliš toužilo,
vylezl na smrk a zpíval,

všeci sa ženijá, vojny sa bojijá,
a já sa nežením, vojny sa nebojím.
Kerý je bohatý, z vojny sa vyplatí,
a já neboráček mosím být vojáček,

a zpíval a komíhal na větvích,
tančil a pelášil sečí,
a rusalky v sítí, výskot a smích,
naň volaly rusalčí řečí . . .

Tak v lese žil chlapec. Řeč lesní měl,
jíž lidstvo nerozumělo:
Dafun Amlun a Banagel,
Amunde andamello — — —

Jak ztrnuly vody! Podivný lesk
nad mlčící lukou se chvěje . . .
Zaniklé lásky tajený stesk
dolinou věje . . .

Rys bolný kol úst, tiše zářící zrak,
jde Podzim. Úsměvem skrývá,
co mrtvo, co mrtvo . . . S něhou, laskavě tak
ještě se po lesích dívá,

stanul. A mlčky na kámen
na širém na poli sedá.
Skryl do dlaní tvář. A přerytý sten,
pláč mužský prsa mu zvedá . . .

Ó, jinak mlčící borovinou
hoch do dubin pod skalou zašel

a pod listím, tam, kde hustiny jsou,
on elfa mrtvého našel.

Pln babího léta byl světlý les,
a jedva šumělo sítí.
Motýlek poslední hrál si dnes
nad umlklou mýtí . . .

PÍSEŇ CVRČKA.

V lese stojí smrk
štíhlý jako brk,
cvrk,
pod ním jasný ručej hrčí,
pryskyřicí voní smrčí,
voní celý smrk,
cvrk, cvrk, cvrk.

Cvrk, zde doma jsem,
cvrk,
v díře pod smrkem,
zde si žiji, nos nestrkám
do ničeho, jen si cvrkám,

až mne bolí krk,
cvrk, cvrk, cvrk.

Přišel dešť a cvrk,
cvrk,
do mé díry hrk,
cvrk,
a já v koutku teď se krčím,
v louži trčím, smutně mlčím,
nezacvrčím cvrk,
cvrk, cvrk, cvrk.

PŘEHÁŇKA.

Mrak temný přivalil se od severu
a slunce zakryl zcela.
Jak při vzpomínce chmurné v náhlém šeru
tvář kraje sesmutněla.

Umlkli pištci v jeteli i vřesu,
a náhlé ticho tíží.
Kraj napjat čeká. Vidno proti lesu,
jak dešť se s šumem blíží.

Již krápe, krápe. Mrak se valí, roste,
hoj, kropitě už prší.
Hum, hučí. Mraku, mraku, černý hoste
tam syp se přes návrší!

A převalil se. Hahou, již se noří
veliké slunce. Listí
vrb mokrých leskne se, mez rosou hoří
a sarančemi svistí.

Vesele stružky úvozem se hrnou,
zem chtivě vláhu ssaje,
a každá jedle, perel náruč plnou,
duhovým vidmem hraje.

Hoch břízku hladí, malou, uplakanou
panenka! líto je jí.
Po tvářičkách jí ještě slzy kanou,
však očka již se smějí . . .

ZIMNÍ POHÁDKA.

(Báseň vánoční.)

Zem svítí popraškem stříbrným,
v zubatém slunci se koupá.
Z chaloupek rovný, modravý dým
k obloze pokojně stoupá.

A bývalo: Vichor z brlohu vstal,
po horách burácí, běsní.
Hoch zamyšlen chodil. Vzpomínal
na druhy lesní.

A jednou, bylo to na Štědrý den,
hlas v srdci zve, volá, tluče.

Z jizby, kde drali, vyklouzl ven,
na lyže houpl a ruče,

měch s obrokem na zádech, vyjíždí z vrat . . .
Za humny fučí a zebe.
Sněhový plazí se za hadem had,
a jiskří hluboké nebe,

tam vysoko, slz jak utuhlých,
hvězd mihá se na tisíce.
A šumí a sípe pod nohou sníh,
a severák bičuje líce.

Na zádech pytel si ponadhodiv,
kol pasu utáhl šňůru.
Kazajku zapial, do dlaní pliv'
a po stráni šněruje vzhůru.

Na kopec vyjel. Dokola kol
sněhové, mlčící kraje.
K lesu! Jak po mýdle přes vrch a dol
jdou lyže, šál po větru vlaje,

hoj, lyže jen šipí, šupity šup,
tyčkou si nad hlavou krouží,
jak na vlnách letí, přes meze hup,
mha v očích, dech tají se, ouží,

juch, tak si jej mezi podává mez,
jen se mu čuček třese.
Už černá se, roste, už blízko je les,
a už je v lese.

Spí chundeláč, zmrzlý a ojíněn,
i v sněhovém kožichu mrzne.
Je temný a tichý. Jen větev či kmen
v něm občas pod ledem vrzne,

až v kostech mu chvílemi zapraští mráz,
a zimou se otřese chvojí.
Hoch k potoku sjíždí. V tom, Telemark, ráz,
zabrzdil, stojí.

Neb u šípků holých tam pod hrází
divná se rozlévá záře.
Tam po paloučku se prochází
pachole spanilé tváře,

dva jinoši slični mu po boku dlí,
jich zraky hvězdami planou,
jich perutě skvějí se bělostí
na zemi nevídanou.

A dokola kolem, kam dohlédne zrak,
sněm valný všeliké zvěře,

druh přes druha tlačí se, zvíře i pták,
jich plný je palouk i keře,

a děťátko tleská si radostí,
jak zajíčci vyhublí, laně
k němu se tulí, je obskakují
a zrní žerou mu z dlaně.

A datli a vrány a tetřevi
a koroptve, staří i mladí...
Pro každého úsměv přelaskavý,
pacholátko je hladí.

Za smrkem přikrčen, hoch, ani hles,
v rukách jen čepici žmolí...
A hluboký v tom se rozhučel les,
jak varhany vpadá, a z polí

a z protějších strání Gloria,
Gloria slavné se nese,
bubny jen víří, trumpeta vlá,
pozouny hlaholí v lese,

trará, les v bělostné záplavě,
rampouchy duhami hrají,
led křišťálem jiskří, jásavě
sněhové guirlandy vlají,

harf stříbrný chorál mu nad hlavou zní,
a kůrové serafů hudou:
„Blahoslaveni milosrdní,
neb na Boha hleděti budou . . .“

SNÍH.

V hluboké roklině horské, kam slunce nevniklo ještě,
ač smělejší každého rána oblohou měřilo kruh,
sníh poslední ležel. Jej ztrávily mlhy a deště,
byl zhublý a zčernalý všecek, ubohý druh.

A v jeho sestárlém srdci nebylo tepla ni citu,
neb dlouho je hlodalo hoře, a tajený drtil je žal.
Zahořklo, ztvrdlo a zpustlo. Sníh ležel v rokliny skrytu,
nemaje již, več by doufal, příliš hrdý, by lkal.

V syrové temnotě rokle myslil v mlčení chmurném
na doby slávy a pýchy, kdy cářil sveřepý mráz,
bohatýr - železná pěst. Na bělouši přicválá vzpurném,
mávne: zděsí se řeky, udeří: ztrne vše v ráz.

Junácké byly to časy! Němo a bílo vše kolem,
bílé mlčení kolem. Jen časem skála či kmen
s rachotem zlomí se ve dví. A jindy, lesem i polem
divoký metelic rej, skučení, výskot i sten –

a báje barev a světel v křišťálných palácích ledu . . .
Junácké bývaly časy! Pak přišla hanba a pád . . .
Sníh ležel v temnotě rokle, zlo v srdci duse a bědu.
Jediné zbylo mu přání: zemřel by rád.

A náhle jednoho rána jinak je: divně a lehce,
lehce a volně se dýše, v roklině světlo a jas.
Sníh na luka v údolí hledí. Zraku věřiti nechce:
širé se bělají luhy, jak tehdy v radostný čas.

A slunce do rokle vpadlo. Krunýřem ledové kory
k srdci blíží se radost, jihne kamenný žal . . .
Blažený sněhu byl zánik. A vysoko stříkaje s hory
v údolí k sněženek trsům mladý pramen se hnal.

SOUMRAK V LESE.

Překrásný letní zhášel den,
za hory slunce zapadalo,
na hnědou půdu, rudý kmen
veliké, světlé pruhy stlalo,
hrál ještě světlem lesa kraj,
a zlatě zářil vrchol buku,
však v nitro lesní beze zvuku,
již beze zvuku vešel taj.
Nešuměl bor, byl modřín tich
i jedle, opodál jež stála,
a bylo, chvílí tou že v nich
tichá se bohoslužba dála, –
bylť v mlze siné každý kmen
jak svatyň z nitra osvětlen . . .

A lesních zřídel hrčení
slyš, náhle jak by sesílilo,
a ještě zřetelnější bylo
kosmatých větví mlčení...
Jedenkrát ještě naposled
svit prudký korunami šlehl,
zachvěl se, zhasl. Naposled,
sluníčko, lásko, naposled,
sbohem, sbohem!... I ztemněl svět,
stín velký mlčky k zemi lehl,
ze skalin temno plížilo se,
zalehlo mladič, kleč i vřes,
rostlo tam, rostlo v chladné rose,
objalo velký, smutný les,
les bratrský... On tichý byl
a zádumčiv, jak úsměv toho,
kdo v žití tomto trpěl mnoho,
kdo miloval a odpustil,
jak neusínající žal
veliké lásky, marně dané,
veliké, tvrdou sudbou štvané
a ubité... Hoch nechápal,
tam v mlází ukryt pod křovinou,
proč velké slzy tiše plynou
mu z očí; proč vše tiché jest,
jak srdce člověka, jež bilo,
hořelo, žhnulo, zápasilo,
umdlelo, mlčí. Tiché jest,

již nedoufá . . . – On plaše vzhlíží,
vše vidí. V prsou těžký žal,
netušil tehdy, nechápal,
co tíží je, co tak je tíží . . .

SYNOVÉ ZEMĚ.

(Dozpěv.)

Hor tvrdou půdu, bratře, orali
ctní předkové po přeslici i meči.
Náš otec písním učil horaly
a lásce k svobodě a rodné řeči.
Bratře, je živ, životů našich vzor,
jak druhdy opájí štít jeho bílý.
Jak druhdy jasna, vede syny hor
památka jeho svatá, těší, sílí.
Jak on ji miloval, svou rodnou zem,
a jak ji srdce předků milovala,
i my, i my ji, bratře, milujem,
vše dobré usilujem, co nám dala
jí navrátit, co z lásky dala nám

jí z lásky dát, svou prací, svými činy,
svým životem. Já pro ni v rytmy tkám
hor našich řeč, té drsné vysočiny,
a jejích niv a pastvin zvuky dumné
ty splétáš v hudby harmonie umné.
A pro ni silou lásky tvořící
my, statečni i něžni, rozpínáme
most závratný, duhami hořící
k vidině nevýslovné. Za ni dáme
v hodině slávy, blaženi, svou krev.
A někdy v cestě strohé k velké tuše
hlas její slyším. Hvozdů rodných zpěv
promluví v krvi. Zachvěje se duše,
v dlaň hlava klesá, starý vstává sen,
steskne si srdce siré, osamělé
být s tebou, země, s tebou, tobě jen
dát všecku lásku přísnou, z duše celé
se starati, že ovsy mohou klást
s neděle, dá-li Pán Bůh, hnědku kovat
že půjde pacholík, a vypráškovat
že třeba jednou místo farskou část,
že jalůvka se běhá, z kterých míst
brát v lomu kámen, les kde porážeti.
A po nedělích v Postille si číst,
na návsi se sousedy rozprávěti,
jak žita sypou, moc-li ječmen platí,
len jak se ukazuje, pentlovatí.

A odevzdavše po lopotě perné
i dům i statek syna ruce věrné
i hovádka i ruchadlo i bránu,
zesnout v Pánu . . .

O B S A H:

PRÁCE AUTOROVY.

Původní:

ŠÍPKOVÝ KEŘ. Básně. II. vydání. 1916. Rozebráno.

SMRT CHLAPCE LUČIŠTNÍKA. Elegie. 1917. V rukopise.

SVĚT ZVÍŘAT. Knížka pro děti. Verše k obrázkům J. Lady. 1919. B. Kočí v Praze. V tisku.

Přeložené:

Valerij Brjusov: CESTY A ROZCESTÍ. Vyjde

Sborník světové poesie. J. Otto v Praze.

Molière: AMFITRYON. Veselohra veršem. 1918. B. M. Klika v Praze.

Romain Rolland: VLCI. Tragedie. 1919. V rukopise.

Konstantin Ivšin: ZA SVOBODU. Vzpomínky legionáře. 1919. Ve spolupráci s autorem. V tisku.

Petr Křička

BÍLÝ ŠTÍT

s dřevoryty Karla Němce

Vydalo nakladatelství
Aloisa Srdce v Praze.
Vytiskla Grafia
v Praze
1919

